

BEREI KÁROLY NAGYKÁROLYI HADISÍRGONDOZÓ A MAGYAR KATONÁK EMLÉKÉNEK ŐRZÉSÉRŐL

Emlékmenet a Don-kanyar magyar hőseiért

A második világháborúban a 2. magyar hadsereg hiányos felszerelésű katonái nem bírták feltartóztatni a többszörös túlerőt a Don folyónál. A szovjetek 1943. január 12-én megtörték a magyar arcvonalat és néhány hét alatt felmorzszolták a sereget. A múlt század egyik legnagyobb tragédiájában a 200 ezer honvédből alig 60 ezren tértek vissza családjaikhoz. A tragikus esemény emlékére Nagykárolyból immár nyolc éve szervez emlékménetet Berei Károly (portrékon).

→ SÜTŐ ÉVA

Mit lehet tudni Berei Károlyról a civil életben?

Nagykárolyi lakos vagyok, feleségemmel Csilla-Katalinnal két leánygyermekünk van. Leányaink Kolozsváron tartózkodnak: a nagyobbik Csilla-Blanka már dolgozik, a kisebbik Csege-Bernadette még egyetemista. A nagykárolyi református egyházközség temetőjének adminisztrációs feladatait látom el. Szabadidőmben a Történelmi Vitézi Rend Nagykárolyi Szék vitézi hadnagya és magyar hadisírgondozója vagyok. Ezeken túl immár nyolcadik éve a Don-kanyarban elesett több mint 100 ezer magyar katona emlékére szervezem a januári emlékménetet.

Mikor és hogyan született az első emlékménetszervezés gondolata?

Mintegy tíz évvel ezelőtt olvastam egy cikket arról, hogy néhány megszállt ember pár kilométeres gyalogtúrával emlékezik az 1943. január 12-i eseményekre, amikor megtörtént az úgynevezett „doni áttörés”. A második magyar hadsereg 1942–43-as hősiességének küzdelme a szovjetunióbeli Don folyó partján mindörökké történelmünk része marad. Az esemény körülményeinek és részleteinek ismerete – különösen a katasztrófa évfordulóján – főhajtás azon katonáink előtt, akik kötelességük teljesítése közben estek el a Voronyezs környékén fekvő, távoli, jéghideg, havas tájakon. Nagy Levente barátommal és bajtársammal eldöntöttük, mi is megszervezzük Nagykároly és környékén az emléktúrát. Az idén pedig már nyolcadik alkalommal vágunk neki az Emlékmenet a Doni Hősökért emlékménetszervezésnek. Az első esemény alkalmával három települést érintettünk, és körülbelül 16 fő részvételével jártuk végig a kijelölt útvonalat.

Mekkora az érdeklődés az újabb túrák iránt?

Ahogy a második és a harmadik túrát megszerveztük, egyre többen érdeklődtek az esemény iránt. Az emlékménetszervezés a megtett távolság változó, mindig a kiválasztott települések számától függ. Az emléktúrán lerótt távolságok 20–28 kilométer között váltakoznak. Minden korosztályból vannak jelentkezők, tízéves kortól nyolcvanig. Nem is olyan régen a legidősebb résztvevő már a nyolcvanadik életévének küszöbét taposta, így csak

A 2019-es emlékménetszervezés. Bizonyos években akár száz hagyományörző is útnak indul katonai ruhákban

fél távot volt képes teljesíteni, de ez is irigylésre méltó korához képest. A 2019-es emlékménetszervezésen csaknem 90 ember vett részt. Idén január 25-én szervezzük meg a VIII. Emlékmenetet a Doni Hősökért elnevezésű túrát, amely emberi számítás szerint 21–22 kilométeres lesz. Az idei útvonal Nagykároly–Mezőpetri, és a közbeeső településeket érinti. Korán reggel lesz az indulás Nagykárolyból, majd Mezőfőnyben tartunk megemlékezést. Következik Bere, ahol az elesett katonák emlékére a református temetőben rójuk le kegyeletünket. Csomaközben a katolikus templomban lesz a megemlékező ceremónia, Szaniszlóban úgyszintén, majd az utolsó állomáshely Mezőpetri lesz.

Hogyan zajlik egy-egy „megálló” és milyen a fogadtatás?

A helységeken, ahol áthaladunk, mindenhol található egy központi emlékmű, amire elhelyezzük az emlékezés koszorúit és meggyújtjuk az emlékezés gyertyáit, hogy „melegítse” azon honvédek lelkét, akik távol a hazától hunytak el és sajnos nem jelzi sem sírhant, sem sírkövek nyughelyüket. Ha nem található ilyen emlékmű, akkor a település temetőjében emlékezünk. Újabban meglepetésünk egy-egy olyan mozzanatot is, amikor a több mint 2000 km távolságban elhunyt magyar honvéd „temetésére” is sor kerül. A településen található emlékmű előtt elhelyezzünk egy nyírfából készült keresztet, mivel hogy szokás szerint az elhunyt honvéd sírhantját a Don folyó környékén nyírfakereszttel jelölték, a keresztre ráhelyezték a honvéd sisakját, és a közelében található fenyőágból koszorút is hagytak rajta.

A ceremóniát magyarországi barátainktól, a Honvédsuli Egyesület tagjaitól lestük el (engedélyükkel), ami újabban – ha ők is részt vesznek az általunk rendezett emlékménetszervezésben – az ő kadétjaik szolgálatával történik. Illesse őket tisztelet és köszönet az önzetlen szolgálatért. Az emlékménetszervezés végén a helybeliek általában meleg teával és pogácsával kedveskednek a

résztvevőknek. Az utolsó állomáson a szervezők meleg levessel szeretetvendégségre várják a túrázókat. Minden emlékménetszervezés végén a résztvevőknek és támogatóknak átnyújtok egy részvételi emléklapot, illetve olyan apró ajándékot, ami emlékeztet a túrára. Volt, amikor csak egyszerű emléklapot kaptak, de időközben kitaláltunk különböző kis ajándékokat: fémből, üvegből készült vagy anyagból hímzett Doni Hősök Emléktúra felvarrhatót, kitűzőt.

Vannak-e támogatói a kezdeményezésnek?

Minden településen, ahol áthaladunk, messzemenően támogatásukról biztosítottak bennünket. Hála és köszönet minden önkormányzatnak, egyházközségnek és civilszervezetnek, magánszemélynek a támogatásért és a pozitív hozzáállásért. Isten áldását kérem a munkájukra és tevékenységükre. Köszönöm az Úrnak, hogy ilyen megértő családdal ajándékozott meg, amely nemhogy eltűri, de messzemenően támogat e tevékenységben. Köszönöm a segítséget a magyarországi társszervezőknek és azoknak, akik nélkül nem jönne létre az emlékménetszervezés. A túra mára sok embert megérint és megmozgat. Vannak persze, akik mosolyogva tekintenek az ilyen dolgokra, de minket ez nem zavar, mert

→ Minden településen, ahol áthaladtunk, messzemenően támogatásukról biztosítottak bennünket. Hála és köszönet minden önkormányzatnak, egyházközségnek és civilszervezetnek, magánszemélynek a támogatásért és a pozitív hozzáállásért. Isten áldását kérem a munkájukra és tevékenységükre.

aki önzetlenül vállalja e kis „sétákat”, minden bizonnyal teljes szívéből teszi.

Mióta tartja számon, illetve viseli a hadisírokat gondját? Hogyan sikerül fellelni és beazonosítani a hantokat?

Hosszú ideje foglalkoztat a temetőben (és nem csak itt) nyugvó 1848-ban, illetve az első és második világháborúban elesett magyar honvédek sírjainak, emlékköveinek felkutatása és – ha erőnk és tehetségünk engedi – ezek rendbetétele, karbantartása is. Tevékenységemben Isten után a családom, a feleségem és a leányaim a legfőbb támogatóim, segítőim. A feleségem mintegy harminc éve segítségem ebben az elhivatottságomban, mint kőfaragó-vésnök a gránit- és márványtáblák, illetve sírkövek feliratozásában. A magyar honvédek sírjainak a felkutatásában és azonosításában a helyi egyházközségek még meglévő halotti anyakönyveiből szerzünk tudomást.

Vannak-e hozzátartozók, katonai intézetek, adatközpontok, archívumok, amelyek munkájában segítik?

A sírhelyek nevesítésében az utóbbi időben nagy segítséget kaptam a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum Hadisírgondozó osztály munkatársaitól. Sajnos hozzátartozókról nincs tudomásunk. Egyetlen esetben találtunk hozzátartozót. Próbáltunk kutatni, de nem sok sikerrel. A fellelt sírhelyeket eddig sikerült valamilyen módon rendbe hozni, felújítani. Megpróbáljuk továbbra is karbantartani, és időnként elhelyezzük rájuk az emlékezés virágait. Januárban a doni áttörés emléke alkalmából, márciusban az 1848–49-es síroknál, áprilisban a Rákóczi-féle szabadságharc 1711-es fegyverletételének emlékére, májusban a Magyar Hősök Napja alkalmából stb. A sírfelújításoknál legtöbbször csak magunkra számíthatunk, de vannak kivételek: egyházközségek, magánemberek és volt rá példa, hogy intézmények és vállalatok is támogatásukról biztosítottak és meg is adták azt, amit ígértünk.

Berei Károly, az emlékménetszervezés örökös szervezője